

บทบาทของผู้ใหญ่ในครอบครัวในการถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านการเล่นและของเล่น
เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพเด็กปฐมวัย ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านเก่า อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

นางสาวพวงทอง นิลยิ้ม

วิทยานิพนธ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตรบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974 - 631 - 487 - 4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I1605409X

THE ROLE OF ADULTS IN FAMILY IN ENCULTURATING CHILDREN'S
PERSONALITY DEVELOPMENT THROUGH PLAY AND TOYS: A CASE STUDY OF
BAN KAO, KHOKSAMRONG DISTRICT, LOPBURI PROVINCE

MISS POUNGTHONG NINYIM

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Anthropology
Department of Sociology and Anthropology
Graduate School
Chulalongkorn University

1995

ISBN 974 - 631 - 487 - 4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของผู้ใหญ่ในครอบครัวในการถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านการเล่น และของเล่นเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพเด็กปฐมวัย : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านเก่า อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

โดย นางสาวพวงทอง นิลยิม

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Signature]
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]
 ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์)

[Signature]
 อาจารย์ที่ปรึกษา
 (รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ)

[Signature]
 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คุ้มจันทร์พันธ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

พงทอง นิลยิม: บทบาทของผู้ใหญ่ในครอบครัวในการถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านการเล่น และของเล่นเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพเด็กปฐมวัย ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านเก่า อำเภอลำดวน จังหวัดลพบุรี (THE ROLE OF ADULTS IN FAMILY IN ENCULTURATING CHILDREN'S PERSONALITY DEVELOPMENT THROUGH PLAY AND TOYS A CASE STUDY OF BAN KAO, KHOKSAMRONG DISTRICT, LOPBURI PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา: รศ.ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ, 115 หน้า. ISBN 974-631-487-4

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ใหญ่ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมตามสภาวะแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพเด็กปฐมวัยโดยผ่านการเล่นและของเล่น ข้อมูลในการศึกษาได้จากการรวบรวมในช่วง เดือนมกราคม 2535 - เดือนธันวาคม 2537 โดยวิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมจากเด็กจำนวน 25 คน ที่มีอายุระหว่าง 0-5 ปี จากหมู่บ้านเก่า จังหวัดลพบุรี

จากการศึกษาพบว่า ผู้ใหญ่ในครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการให้การเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับลูกหลานของตนเอง โดยมีการเล่นและของเล่นของเด็กเป็นสื่อกลางที่ใช้ในการถ่ายทอด เพราะการเล่นและของเล่นเป็นกิจกรรมที่เด็กๆทำอยู่ตลอดเวลาที่เขามีโอกาส จึงทำให้การอบรมสั่งสอนและการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากผู้ใหญ่ไปสู่เด็กปฐมวัย ทำได้อย่างสม่ำเสมอ และส่งผลเป็นประสบการณ์ที่เด็กจะได้รับการปลูกฝัง จนพัฒนาเป็นบุคลิกภาพของเด็ก ในการศึกษาพฤติกรรมที่คาดว่าเด็กจะได้รับบุคลิกเฉพาะบางประการจากการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากผู้ใหญ่ไปสู่เด็ก โดยผ่านการเล่นและของเล่น คือ ความสนุกสนานร่าเริง ความสัมพันธ์กับผู้อื่น ความมีเมตตา การแข่งขันความกล้าของสังคม และความขยันอดทน

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา มานุษยวิทยา
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต *Ms. Nil*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Prasit*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C330471 : MAJOR SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY

KEY WORD: : ROLE/ENCULTURATING/PLAY AND TOYS/PERSONALITY

POUNGTONG NINYIM : THE ROLE OF ADULTS IN FAMILY IN ENCULTURATING CHILDREN'S PERSONALITY DEVELOPMENT THROUGH PLAY AND TOYS : A CASE STUDY OF BAN KAO, KHOKSAMRONG DISTRICT, LOPBURI PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. PRASIT SWASYART, 115 PP. ISBN 974-631-487-4

This study attempts to understand the role of adults in enculturating children's personality development in socio-cultural setting of the village through play and toys.

The data were obtained during January 1992-December 1994 by the participant observation technique from 25 children aged 0-5 years in Ban Kao village, Lopburi Province.

The analysis revealed that the adults in the family played a significant role in raising, teaching, enculturating their children by using play and toys as means of enculturation. Since children engaged in play and toys at almost all the time or whenever the opportunity available, the adults could teach or enculture their children regularly, This persistent instill could implant children with wide range of experience and develop their personality.

The study also found that from children's activities with play and toys, they were expected to gain some characteristics such as cheerfulness, relationship with others, kindness and industriousness.

ภาควิชา..... สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....
สาขาวิชา..... มานุษยวิทยา.....
ปีการศึกษา..... 2537.....
ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ จากบุคคลหลายท่านด้วยกัน ซึ่งข้าพเจ้าขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วยความซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนแนะแนวความคิดในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คูรินทร์พันธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณ แม่เนียง ที่ได้ให้ความกรุณาในเรื่องที่พักอาศัย และขอขอบพระคุณ ชาวบ้านถลุงเหล็ก และ ชาวบ้านเก่าทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี รวมทั้ง พี่น้องๆ ทั้งหลาย และ คุณสมศักดิ์ ตั้งตระกูล ที่ได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา ซึ่งเป็นผู้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา จนสำเร็จการศึกษา

พวงทอง นิลเยี่ยม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1-2
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	2
สมมติฐานในการศึกษา.....	2
กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	3-8
ขอบเขตการศึกษา.....	8
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา.....	8-9
ระเบียบวิธีวิจัย.....	9-10
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา.....	11-13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	13
บทที่ 2 สภาพทั่วไปที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	14
ลักษณะทั่วไปทางภูมิศาสตร์.....	14-18
ลักษณะของหมู่บ้านและการตั้งบ้านเรือน.....	18-22
ลักษณะทางประชากร การศึกษา สาธารณสุข และสื่อมวลชน.....	23-35
ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน.....	36-43
ลักษณะทางการเมืองการปกครองภายในหมู่บ้าน.....	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 บทบาทผู้ใหญ่ในครอบครัวกับการถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านการเล่นและ..... ของเล่น	45
การให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกต่อการเล่น.....	46-50
การถ่ายทอดค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีผ่านการเล่น.....	50-52
พิธีกรรมและประเพณีต่างๆ กับการเล่นของเด็ก.....	52-54
คุณธรรมที่ผู้ใหญ่ปลูกฝังแก่เด็กผ่านการเล่น.....	54-55
บทที่ 4 การเล่นและของเล่นของเด็กปฐมวัยในหมู่บ้านเก่า.....	56
การเล่น วิธีเล่น กติกาการเล่น ข้อห้าม และคุณค่าที่ได้รับ.....	57-72
ของเล่นของเด็กปฐมวัยในหมู่บ้านเก่า.....	73-77
บทที่ 5 บทบาทของผู้ใหญ่ในครอบครัวในการถ่ายทอดวัฒนธรรม: วิเคราะห์.....	78-90
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	91-92
รายการอ้างอิง.....	93-95
ภาคผนวก.....	96-114
ประวัติผู้เขียน.....	115

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงข้อห้ามต่างๆ ของผู้ใหญ่ต่อการเล่นของเด็ก.....	47
ตารางที่ 2 แสดงเหตุผลของหัวข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติที่เกี่ยวกับการเล่น.....	51
ตารางที่ 3 คำสอนและการรักษาของผู้ใหญ่ในการปลูกฝังคุณธรรม.....	55
ตารางที่ 4 แสดงการเล่นของเด็กอายุระหว่างแรกเกิด - 1 ปี.....	57-60
ตารางที่ 5 แสดงการเล่นของเด็กอายุระหว่าง 1 - 3 ปี.....	60-65
ตารางที่ 6 แสดงการเล่นของเด็กอายุระหว่าง 3 - 6 ปี.....	65-72
ตารางที่ 7 ชนิดของเล่นที่ผู้ใหญ่ทำให้เด็กเล่น.....	73-74
ตารางที่ 8 แสดงสิ่งที่คาดว่าเด็กปฐมวัยจะได้รับจากการเล่นและของเล่น.....	80-82